

Briard, Bouvier en Riesenschнауzer. Oorsprong en achtergrond van hun gedrag.

Tekst: Elian Hattinga van 't Sant.

Als ze niet getrimd of in een model geknipt zijn, hebben de Briard, de Bouvier en de Riesenschнауzer het nodige van elkaar weg: grote, robuuste honden met een wat warrige vacht die ze een charmant uiterlijk geeft. Samen met hun reputatie van waakse, betrouwbare honden waar je op kunt bouwen, is het een moeilijk te weerstane combinatie voor wie graag een grote, sportieve gezinshond wil.

Vachten

De Briard is het ras dat als eerste van de drie vorm kreeg. Eind 19^e eeuw verspreidde de Engelse mode om honden op schoonheidsgebied met elkaar te vergelijken zich over heel Europa. Aanvankelijk had men vooral oog voor de jachthonden die bij de elite populair waren. Ook voor andere nuttige honden, zoals de herdershonden die vee hoedden en bewaakten, kwam er de nodige aandacht en werden er rasstandaarden opgesteld. Een van de zaken waarop gelet werd, was de vachtlengte en vachtstructuur. Zo werden herdershonden met lange, korte en ruwharige vachten van elkaar gescheiden en ondergebracht in aparte, nationale rassen.

Commissie

In 1896 kwam in Frankrijk een commissie bijeen die besloot de herdershonden met een korte vacht Berger de Beauce (Beauceron) te noemen en die met een lange vacht Berger de Brie (Briard). Met de landstreken rondom Parijs, waaraan de rassen hun naam voortaan ontleenden, hadden de herdershonden niets te maken. Ongeacht in welk deel van Frankrijk ze werden geboren, als ze kortharig waren, werden ze ingeschreven als Beauceron en als ze langharig waren als Briard. Het kon dus voorkomen dat honden uit hetzelfde nest, door een verschil in vachtlengte onder verschillende rasnamen werden geregistreerd.

Er werd ook besloten – en dus ook opgenomen in de rasstandaard – dat deze herdershonden dubbele hubertusklauwen aan de achterpoot moesten hebben. De aanwezigheid van deze vijfde teen bij sommige – vaak Franse – hondenrassen is volgens Park (2008) geen genetische afwijking maar een omkering van het evolutionaire proces, die nauw samenhangt met het LMBR1 gen. Hoe en waarom sommige honden aan een hubertusklaauw komen, wordt nog niet goed begrepen. Wolven hebben geen hubertusklauwen: de grote teen aan de achterpoot is in de loop van de evolutie bij hen volledig verdwenen, net als bij de doorsnee hond.

Hoeden

Behalve qua uiterlijk moesten de Franse herdershonden ook in andere opzichten perfecte herdershonden zijn. Er werden daarom van het begin af aan wedstrijden georganiseerd om hun werk te beoordelen. Langharige herdershonden die goed werk lieten zien, kregen een streepje voor bij de registratie als Briard. Ook als ze uiterlijk niet helemaal aan de eisen van de rasstandaard voldeden, werden ze in de beginjaren van het ras als Briard geregistreerd. De Briard was dus in het begin van de 20ste eeuw een echt werkras en bleef dit decennia lang. Het werk dat herdershonden zoals de Briard samen met de herder moest vervullen, was het hoeden van de schapen bij het uitweiden overdag en het 's avonds helpen terugbrengen naar

de stal. Daarbij moesten de honden zorgen dat de schapen niet terecht kwamen op plekken waar ze schade konden aanrichten - bijvoorbeeld tussen de gewassen. Door langs de kudde op en neer te lopen of te draven moesten ze de schapen bij elkaar houden. Wanneer er een schaap uit de kudde brak, moesten ze dat zelfstandig weer terug halen.

Evenwichtig

Voor dit type schapenhoeden had men evenwichtige, rustige honden nodig, die zowel zelfstandig konden werken als goed wilden luisteren naar de aanwijzingen van de herder. Honden die erg fel zijn en snel of hard bijten kun je bij schapen niet gebruiken: het heeft tot gevolg dat schapen schrikachtig worden en bij het minste geringste alle kanten op gaan rennen. Bovendien nemen de schapen in dat geval niet meer de tijd om rustig te grazen, zodat ze onvoldoende voeding binnen krijgen.

Aan de andere kant moeten de honden ook wel gedreven en zelfverzekerd zijn om de schapen in toom te kunnen houden en hun werk onafgebroken te blijven doen. Omdat de balans bij honden, die niet meer in de praktijk met schapen werken, in de rasfokkerij gemakkelijk zoek raakt, heeft de Nederlandse Briard Club sinds een aantal jaren dan ook een op het ras aangepaste MAG-test verplicht gesteld voor alle dieren waarmee gefokt wordt. Hiermee probeert men honden die agressief of angstig zijn uitgepakt buiten de fokkerij te houden.

Honden zonder eenduidige taak

Terwijl de meeste jachthonden en herdershonden zich eind 19^e eeuw konden verheugen over de nodige kynologische belangstelling, gold dit aanvankelijk nauwelijks voor de honden die vaak zonder duidelijke, eenduidige taak in vele soorten en maten het platteland en de steden bevolkten. Incidenteel verschenen ze onder verschillende benamingen op tentoonstellingen. Pas vanaf het begin van de 20ste eeuw werden uit die honden ook rassen gecreëerd.

In Duitsland maakte men vanouds voor dit soort honden een onderscheid op basis van vachttype. De gladharige honden werden Pinscher genoemd en de ruwharige Schnauzer. De Schnauzers werden in verschillende maten gefokt door op grootte te selecteren. Door groot uitgevallen honden met elkaar te kruisen, ontstond de Riesenschnauzer.

Vetweiderij

Met de Vlaamse Koehond – die uiteindelijk erkend werd onder zijn Franse naam, Bouvier de Flandres - heeft men waarschijnlijk de honden willen laten herleven die vroeger eeuwen hielpen bij de vetweiderij. Daarbij werden ossen, die vanuit Denemarken naar Vlaanderen waren gedreven voor de slacht, enige tijd geweid om ze weer wat vetter te krijgen.

Aan de basis van de Bouvier staan zware, robuuste honden, die op boerderijen rondliepen. Dergelijke honden waren multi-functioneel. Ze hielpen met koeien te verweiden, hier en daar een last te trekken en het erf te bewaken. In 1912 constateerde keurmeester Vital Taeymans dat elke streek in West-Vlaanderen een eigen “variant op het ras van de koehond” had.

In de Eerste en Tweede Wereldoorlog verdween de Bouvier – evenals de Riesenschnauzer – door het oorlogsgeweld bijna van het toneel. Beide rassen werden vervolgens met behulp van enkele overgebleven exemplaren weer opgebouwd.

‘Dressuur’

De Bouvier en de Riesenschнауzer waren robuuste, zelfstandige, stabiele honden die door hun formaat, vachttype en karakter geschikt geacht werden voor een nieuwe hondensport die in de 20ste eeuw al snel aan populariteit won: de ‘Dressuur’. Hierbij werd de hond “gedresseerd om zijne zintuigen te gebruiken ten dienste van de man der wet” (Kessler, 1910). Hun oren werden hierbij vaak gecoupeerd om hun een dreigend uiterlijk te geven.

Bij politiehondentraining denkt men tegenwoordig al gauw aan het spectaculaire pakwerk. De politiehondentraining was (en is) echter veel breder. Het ging ook om bijvoorbeeld het opsporen van allerlei zaken, het bewaken van de aan hem toevertrouwde goederen, het weigeren van voedsel, volgen aan de lijn en het beklimmen van ladders.

Honden die begin 20ste eeuw hiervoor geschikt bevonden werden, moesten tamelijk groot en sterk (maar niet log) zijn, en bovendien moedig, intelligent en temperamentvol. Ze moesten een stugge en dichte vacht met goede onderwol hebben die ze kon beschermen tegen kou en verwondingen door bijvoorbeeld prikkeldraad of door mensen gebruikte wapens. En ze moesten een goede ‘neus’ hebben.

Taeymans beschouwde de Roeselaarse variant van de Koehond door zijn grootte, kracht, goed ontwikkelde reukvermogen en de “macht van zijn kaken” dan ook als de “droom van de dressuuramateurs”.

‘Stellen’

Vergeleken met de politiehondentraining uit het begin van de 20ste eeuw ligt tegenwoordig bij het pakwerk het accent veel meer op het vastbijten in de mouw, waardoor de hond over een aanzienlijke bijtkracht moet beschikken. In de beginjaren van de ‘dressuur’ waren er echter nogal wat verschillende visies op de ideale manier van boeven vangen. Kessler, een van de oprichters van de Nederlandse Politiehonden Vereniging schreef in 1910 “dat het eene groote fout van een aanvallende hond is om zich aan den boef vast te bijten, aan hem te blijven sjorren en trekken!” Dat maakte de hond namelijk kwetsbaar: de boef kon hem dan gemakkelijker verwonden met een stok, mes of revolver.

De hond moest er juist voor zorgen om voortdurend buiten het bereik (van de wapens) van de boef te blijven: “nimmer mag hij ook slechts een oogenblik het raakpunt bieden voor het wapen van den boef.” Door steeds de aanval van de boef te ontwijken en zijn eigen aanval te richten op de onbeschermden delen van het lichaam, zoals de bil of de kuit, leerde de hond “zich snel rond den boef te bewegen, die zich nu bedreigd ziet van alle zijden door één enkelen hond en, in de zorg om zich te dekken, aan vluchten niet kan denken. Op deze wijze verkrijgt men het “stellen” van vluchtelingen, zonder dat deze behoeven te worden verwond.”

Revolver

Wel leerde de hond, wanneer de ‘gestelde’ boef ineens een revolver op de politieman richtte, gelijk in diens arm te bijten zodat hij de revolver liet vallen. Pas in later tijd groeide het vastbijten in de arm van de boef uit tot de meest gangbare manier om de dreigende of vluchtende boef te ‘stellen’. Bovendien moest de hond vast blijven houden terwijl hij (milde) stokslagen in ontvangst nam en aan de mouw voortgetrokken werd.

Daarmee veranderden de eisen die men aan een goede politiehond stelde. De honden moesten feller zijn, meer incasseringsvermogen hebben en (letterlijk) veel vasthoudender zijn. Zeker bij de Bouviers en Riesenschnauzers die vooral voor het politiehondenwerk zijn gefokt, heeft dit zijn weerslag gehad. Vergeleken bij de voor dit werk vaak ingezette Mechelse en Duitse Herders lijkt het echter dat ze hun kalmte daarbij redelijk goed hebben behouden.

Aangehaalde literatuur:

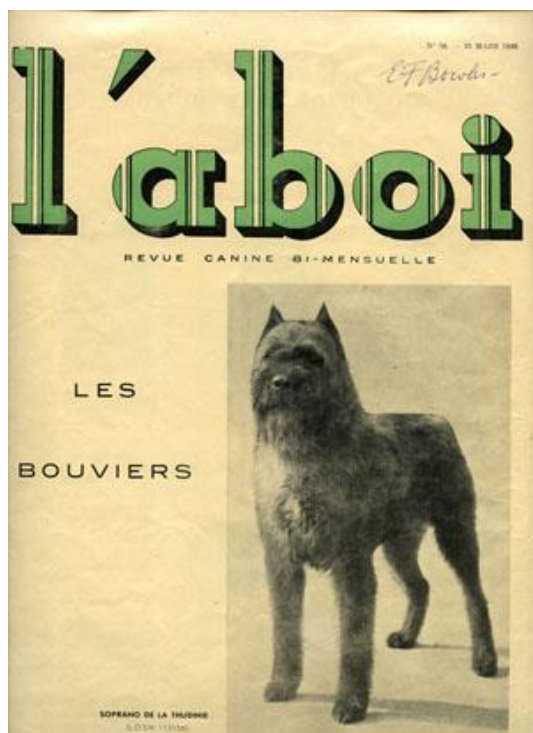
Kessler, M. (1910). Africhting politiehond, ambulance- en oorlogshond. Den Haag.

Park, K. et al. (2008). Canine Polydactyl Mutations With Heterogeneous Origin in the Conserved Intronic Sequence of LMBR1. Genetics Society of America.

<http://www.genetics.org/content/179/4/2163.full.pdf>

Politieagent met Bouvier-achtige hond rond 1900

Bouvier 1948 (?)

Riesenschnauzer rond 1970

Briard